

Telefonen ringede.

Det var frk. Ravn, som jeg har kendt hele mit liv. Jeg må tale med dig og din mand, nu, med detsamme, sagde hun.

Mine ben begyndte at ryste under mig. En knugende angst lagde sig omkring mit hjerte, jeg vidste at det måtte være noget meget alvorligt.

Vi cyklede derhen, hendes lille lejlighed var sort af mennesker, men hvad der undrede mig mest, var at en af Synagogens tjenere stod midt i døråbningen, høj slank og elegant, men med et tomt og stivnet udtryk i sit ansigt, et øjeblik efter gik han, uden at sige et ord.

I må gemme jer eller flygte, sagde frk Ravn. Vi har fået at vide af politiet, at der ligger 3 store skibe i havnen, som tyskerne har bestemt skal føre jøderne bort fra Danmark. Vi havde ventet det længe. Ikke een dag havde vi været rolige, i de 3 år tyskerne havde været i landet.

Ordene ramte mig som om nogen havde skudt på mig. Vi blev siddene længe, efter alle var gået, vi var dybt chokerede, jeg kunne ikke engang græde. Hvad kan vi gøre? spurgte jeg. I må gemme jer, sagde frk Ravn. jamen vi er jo så mange, hvor kan vi gå hen? vi kan heller ikke skaffe penge, til at flygte for.

Hvis i vil kan i gemme jer på "Glæns". En gård ved sejrø bugten. Det har før været en spejderlejr, men på denne årstid står huset tomt, jeg kan tage derop og gøre huset klar til jern når i siger besked.

Hvad skulle vi gøre? min familie og forældre blev alle lige forfærdede. Nogen troede at det kunne være rygter. men næste dag blev der sagt i Synagogen, at de der kunne skjule sig, skulle gøre det.

David som var brandmand, passede sin vagt som sædvanlig. Vi havde osse fået en systue ude, i et lokale, og vi var faktisk, på det tidspunkt kommet igang med at skabe os en bedre tilværelse. Det betød intet nu. Jeg spekulerede som en gal på, hvor vi kunne sove om natten, men så kom jeg til at tænke på en dame, der havde hjulpet mig nogen gange med rengøringen. Hun boede overfor os. Hun var fraskilt og havde voksne børn, nogen gift og nogen som stadig boede hjemme. Hun var altid fortvivlet, og så altid ud som om hun havde grædt. Jeg vidste hun var glad for mig, for jeg gav mig altid tid til at høre på hende, og prøvede at hjælpe med råd, så godt jeg kunne. Hos hende troede jeg nok vi kunne overnatte for betaling, som jeg vidste hun havde hårdt brug for.

Jeg gik hen for at tale med hende, hun så først uforstående på mig, men indvilligede da hun hørte om vores trængsler.

Den øvrige del af familien havde skaffet sig sovepladser ude omkring hos kristne venner.

På den måde gik nogle dage. Vi nærmede os efterårshelligdagene.

Og vi begyndte at høre, at den ene efter den anden af mine fætre og kusiner og bekendtes børn, var flygtet til sverige, og snart hørte vi osse om hele familier og ældre mennesker der var flygtet.

For ca. 2000 kr. pr. person kunne man få nogen modige fiskere til at sejle til sverige.

Mine forældre var fortvivlede, de ville sende min yngste bror afsted, og de prøvede alt for at skaffe penge, men det var lige så håbløst som altid, de ejede ikke andre ting af værdi end deres klaver, det blev solgt, men det fik de kun 800 kr. for.

Mange forskellige rygter verserede, de fleste troede, at det kun var de unge jødiske mænd, som skulle deporteres, men ingen vidste noget med sikkerhed. I alles øjne lyste en frygt for hvad morgendagen ville bringe.

Der hvor vi sov om natten, var der meget trangt. Lejligheden bestod af 2 værelser, hvoraf vi fik lov at låne det ene. Damens halvvoksne børn, så på os, som om vi kom fra en anden planet.

Der gik nogen dage, og der skete ingenting, så jeg sagde til David. Vi har ingen penge at flygte for, og hvis tyskerne vil finde os, så finder de os sikkert osse, selvom vi ikke sover hjemme. Lad os tage hjem og sove hos os selv igen.

Min mands nerver ^{var} på bristepunktet, lad mig gå hen på Dagmarhus, skreg han vildt, lad dem tage mig. Jeg vil bede dem, lade jer i fred, i har jo intet gjort, og du, hvad har du gjort, andet end at være jøde.

Jeg måtte låse døren, for at David ikke skule styrte ud for at melde sig. Flere gange måtte jeg kæmpe med David foran døren, for at holde ham tilbage. Han gik ikke på Brandstationen de dage.

Nu kom der igen meddelelse fra Synagogen om, at man skulle gemme sig. Så nu vidste vi at det var alvor. Jeg ringede rundt til familien, og sagde at vi skulle mødes hos mine forældre om aftenen, så vi kunne tale om hvad vi skulle gøre.

Der var ingen anden udvej, end at gemme sig på landet, hos frk. Ravn selvom det var langt væk, indtil vi kunne komme ud af landet til Sverige.

Jeg var den eneste der havde været der før, så jeg kendte vejen, og kunne forklare dem den.

David gik på systuen og betalte damerne deres løn, og forklarede dem situationen.

Ida, min svigerinde, som havde arbejdet for os i mange år, blev siddene på sin stol, kridhvid i ansigtet, uden at kunne fatte noget, da vi sagde til hende, at hun osse skulle gemme sig på landet sammen med os andre, Jamen hvad så med mine forældre, sagde hun, de skal naturligvis med, svarede vi, giv dem blot hurtigt besked.

David gik ind i firmaet vi arbejdede for, og fortalte, at vi skulle gemme os på landet, og, at vi ikke vidste hvornår vi kom tilbage. Firmaet lovede at gemme vores maskiner og andet inventar. De kom med en stor lastbil, og hentede alt sytøj vi havde igang, samt maskinerne. De betalte alt, og gav os vores feriepenge forud, fordi de havde forståelse for at vi havde brug for alle de penge, vi overhovedet kunne skramme sammen.

Om aftenen mødtes vi alle hos mor og far. Mor grød fortvivlet, og far sad og stønnede, og rokkede frem og tilbage, askegrå i ansigtet.

Der var ikke meget at tale om, de skulle tidlig afsted næste morgen, med tog til Holbæk, og der kørte kun en bus, om dagen, til Glensø på grund af benzinmangelen. De skulle kun medbringe det mest nødvendige, og vi skulle komme dagen efter, for det var den første, og der var stadig meget for David at ordne bla. a. med Brandvæsenet inden vi kunne tænke på flugt.

Min anden svigerinde, (som ikke var af jødisk afstamning) ville ikke flygte, hun ville prøve at holde sammen på vores hjem.

Mine brødre Alfred og Bernhard havde været i Dragør, på cykel, for at finde nogen fiskere der muligvis ville sejle dem til Sverige, men det var ikke lykkedes.

Alfred' sagde mor fortvivlet, vi har kun kunnet skaffe dig 800 kr. vi rejser på landet i morgen, for at gemme os, vi har ingen andre udveje, men du er ung du har livet foran dig, du har en veninde, tal med den unge pige, og hendes forældre, de har sikkert flere penge end vi kan skaffe dig, så kan du være dem til hjælp, og så kan du

måske blive reddet, "nej jeg vil ej, skreg Alfred, jeg vil blive hos jer! Mor gråd endnu mere fortvivlet, og sagde, Alfred, gør nu som vi beger dig om, " nej jeg vil ej, jeg vil blive hos jer", skreg han igen, han gråd som et barn, mens han gik baglæns ned af trappen og blev ved med at se op efter til os, og skreg igen, nej jeg vil ej, før han løb ud i mørket.

Vi blev længe siddene fortvivlede tilbage. Det havde taget hårdt på far og mor.

Vi aftalte de sidste enkeltheder, og gik hver til sit.

Jeg spurgte Ida om hun havde sagt det til sine forældre, det havde hun, men de havde svaret hende, at de var så gamle, så de bare ville være en klods om benet, hvis de unge kunne redde sig, så skulle de prøve det, de var gamle, og tyskerne, ville sikkert ikke gøre sådan nogle gamle mennesker noget.

Næste morgen rejste hele min familie, der var 27 personer ialt, med børnene, og jeg følte mig pludselig meget ensom. Men nu fik jeg travlt. ~~En~~ pludselig blev jeg overmandet af en ubeskrivelig angst, der var ved at kvæle mig. Det var som om der lå noget i luften, og var ved at gøre mig vanvittig af angst. Jeg satte børnene ved vinduet og sagde til dem, at hvis de så en tysk transportvogn holde ved vores indgangsdør, skulle vi alle øjeblikkeligt løbe op på loftet, vi boede på 3 sal, og loftet var lige over os, det var et meget langt loftsrum, og der var mange nedgange, så vi hurtigt kunne flygte fra dem. Jack og jeg ordnede en meget stor sæk, som jeg stoppede fuld med varmt undertøj, den slæbte vi op på pultekammeret, så vi let kunde hente det, når vi fik brug for det.

David var væk det meste af dagen, han gik op til Vicebrandchefen, og fortalte at han var jøde, og derfor måtte skjule sig. "nåh, ved de nu hvad, hvem skulle dog gøre dem noget, en mand i uniform", sagde han. Men David sagde vi vilde skjule os alligevel.

Bagefter tog David ud til sin plejemor og fortalte hende at vi rejste. nu, ^{hun sagde} om hendes mand ville skjule sig, eller rejse med os. "I aften er det fredag og helligdag" sagde hun, og hvad vil tyskerne gøre med sådan nogle gamle mennesker som os, de havde åbenbart intet lært eller husket, fra progromerne i Rusland.

David kom hjem kl. 4, træt og fortvivlet, mærket på både sjæl og legeme. Børnene havde ikke flyttet sig fra vinduet. Jeg havde lavet sabbatmiddag, nu tændte jeg lysene, og vi gik til bords for at spise, der var udgangsforbud, men vi havde besluttet at vi hellere måtte sove ude denne nat, vi turde ikke sove mere hjemme.

David, sagde jeg, en jødes liv er så mærkeligt, der hvor han fødes, der lever han ikke, og der hvor han lever der dør han ikke, hvor mon vi kommer hen nu.

Pludselig kom jeg i tanke om at jeg havde børn: I alle de 14 dage dette mareridt havde stået på, havde børnene ikke sagt et ord, de havde bare gået stille rundt som skygger, vi troede vi havde beholdt vore bekymringer for os selv, men de havde altså forstået alting, mit hjerte grådte deres skyld, mine dejlige syngende, dansende, livlige og glade børn. Hvor var deres verden pludselig forandret, gud, skreg det inde i mig, hvad har mine børn gjort? Og hvad har alle andre børn i verden gjort, som lider så frygteligt i denne krig.

Vi tog vores tæpper, og gik endnu engang over til damen overfor, inden lysene var brændt ned.

Når det bliver dag, skal du ønske at det må blive nat, og når det er nat, skal du ønske, at det må blive dag. Ja de tider var nu kommet til og.

Den kvælende angst forfulgte mig, jeg sov ikke hele natten, jeg lå og hørte tunge lastbiler køre hele tiden. Om morgenen bad jeg David gå alene over i vores lejlighed, for at se, om der skulle være sket noget.

Han kom ikke så langt, han blev standset af en Barbermester som havde en forretning i ejendommen." Flygt øjeblikkelig sagde han, Tyskerne har været efter jer i nat." David kom tilbage som en drukken mand, og fortalte hvad der var sket. Jeg fik nærmest et hysterisk anfald, at jeg dog ikke havde tænkt på at sende børnene med mine forældre på landet. Nu var der kun et at gøre, og det var, at komme hurtigst muligt ud af byen. Vi åbnede for radioen, Jøderne havde mistet deres rettigheder, og var taget ud af det borgerlige liv. Og, soldaterne der havde været interneret siden 29 august ville nu blive hjemsendt, sagde speakeren.

Så vidste vi, at vores situation var helt håbløs.

David havde været den myndige hjemme, men nu var han faldet helt sammen, så nu var det mig der måtte være den stærke. Så jeg sagde til David, gå op på loftet, og hent alt det tøj, du kan bære. Selvom Bebbe og Gyda snart var voksne, sagde de ikke et ord, da jeg klædte dem på med 2 sæt undertøj, kjoler og strømper, alt gav jeg dem dobbelt af, hvis vi blev fanget af tyskerne, skulle børnene i det mindste fryse.

Der kom to unge mænd ind i stuen, de så knapt nok på os, men sagde til damen vi var hos. "Mor, kom lige ind i den anden stue, der er noget vi må tale med dig om"

Et øjeblik efter kom hun tilbage, og sagde til mig. "mine sønner siger at det er farligt at have jer her hos mig" Ja, sagde jeg, vi går også nu. Er det sådan, det vil blive nu, tænkte jeg, er der ingen der tør have os mere?

Vi gik ned af køkkentrappen, og ud gennem porten. Der var ikke langt til jernbanestationen. Vi gik enkeltvis langs husmuren, og følte at alle mennesker så på os, som om vi var forbrydere.

Jeg sagde til David, at han under ingen omstændigheder måtte købe togbilletter der gik over Hovedbanegården, for der stod sikkert tyske soldater og passede på. Vi skulle i stedet for køre uden om byen så vi kom til Valby station, der skulle vi skifte til toget til Holbæk. Vi blev stående udenfor, for at se om der nogen, der passede på at ingen jøder kunne undslippe. David kom ud igen og kunne næsten ikke tale, "vi kan ikke købe billetter her, til Holbæk, dem kan vi kun købe på hovedbanegården" vi anede ikke hvordan vi skulle bære os ad med at slippe ud af byen. Men et øjeblik efter kom billetkontrolløren ud til os, vi har ordnet med billetterne til dem, sagde han, på hans medfølgende ansigt kunne vi se, at han havde forstået det hele.

Da vi kom til Valby, var der 45 minutters ventetid til næste tog. David blev mere og mere nervøs og oprevet, vildt lyst ham ud af øjnene, selvom David langt fra havde et jødisk præget udseende, kunne man alligevel se på hans øjne, at han var en flygtning.

David sagde at vi ikke måtte gå samlet, for hvis een skulle blive taget, måtte de andre redde sig. Han troede hele tiden, at det kun var mændene der skulle deporteres.

Debbe og Gyda kom grædene hen til mig, de var gået for sig selv, men var kommet til at stå ved siden af en dame der havde sagt til en kontrollør; "er det ikke godt, at vi endelig jøder?" hvad kunne jeg trøste dem med?.

Toget kom, David gik forrest, lige mod en brandmand, som han kendte, men aldrig vidste om han var kommunist eller nazist. Manden hilste ikke på David, som blev endnu mere desperat, fordi han ikke vidste hvad han kunne finde på.

Toget standsede kun ved to store stationer, men der skete intet. Da vi kom til Holbæk fandt vi hurtigt Bussen, den var tom, men vi skulle vente 1 time før den kørte.

David var på det tidspunkt så deprimeret, så jeg ikke turde sidde i Bussen og vente så længe sammen med ham, jeg bad børnene blive, jeg ville prøve at gå en tur med ham i byen, og få ham lidt væk fra sine tanker. Men ligegyldigt hvor vi gik og stod, var der tyske soldater, så vi skyndte os tilbage til Bussen igen. den var i mellemtiden blevet fyldt helt op, og børnene græd og var bange for at vi ikke kunne komme med.

Vi kom til vores bestemmelsessted, hvor de havde ventet på os med stor utålmodighed, så måtte vi fortælle om de sidste dages triste begivenheder, for de havde ingen radio.

Vores første tanker var kun at skjule os, men jeg havde hele tiden haft en lille plan i hovedet, et lille sidste håb.

Vi var en stor familie, og ingen af os havde penge.

Jeg kendte en fisker der selv ejede et skib, han var et fint menneske,, og måske ville han sejle os til Sverige, uden at kostede så meget. Ham ville jeg tale med, når jeg kom derud.

Da vi havde pakket ud, gik David og jeg til fiskeren, han blev dybt ulykkelig da han horte om vores fortvivlede situation, "men hvordan skal jeg dog kunne sejle jer til Sverige, når tyskerne ligger lige udenfor og undersøger alle fiskerbåde, den mulighed havde jeg slet ikke tænkt på. "Et sidste håb brast, hvad nu? hvor længe kunne vi gemme os i huset her? kunde vi holde børnene inde hele tiden? og tilsidst, hvor længe kunne vi eksistere af de penge vi havde, selv om vi lagde allesammen i en pulje? Vi boede nok øde, men der var da både fiskere og bønder ikke langt fra os. Og hvor længe kan 27 mennesker leve ubemærket? vi skulle have mad og mælk, og handle hver dag.

En dyster og knugende stemning lagde sig over os allesammen, hver især gik rundt med sine tunge triste tanker, vi vidste ikke hvad vi skulle foretage os, og vi kunne ikke se slutningen på den tilværelse vi var kommet ud i, hver en lyd fok os til at fare sammen, hørte vi en bil køre forbi på landevejen, holdt vi næsten vejret til den var kørt forbi.

Men så begyndte der at ske noget omkring os, der kom pludselig ensæk kartofler, der kom en bonde med mælk, fiskerne kom med fisk, og da vi sendte bud til købmanden efter varer, kom der masser af varer, kaffe, chokolade, cigarretter, som var en stor mangelvare, og som vi slet ikke havde bestilt.

Alt dette tøede os lidt op, for nu følte vi, at vi ikke var helt forladt, der var mennesker der tænkte på os, der var ingen grænser for vores taknemmelighed.

Pludselig kom en bil kørende, den standsede udenfor huset. Vi blev meget forskrækkede, og ville gemme os, men frk. Ravn sagde at det var Landsbylægen, og ham skulle vi ikke frygte.

Han kom ind i stuen, lille rund og rar, og hurtig talene. Hvem er i, spurgte han, vi fortalte ham at vi var jøder, hvor mange er i? 27, "hm "hm," sagde han til alt. er der nogen syge? det var der ikke, "hm, hm", jeg har Konfirmation i morgen, og vi får mange gæster, men vi skal se hvad vi kan gøre. og så fløj han ud af stuen igen.

Næste dag ringede telefonen, det var min bror Selly's kone Dora, der var blevet i København. Selly, sagde hun, jeg har sendt min Svoger ud for at hente dig og børnene, og der er også plads til Nadia (vores yngste). De er kommet i forbindelse med en rute til Sverige, der er 100% sikker, du skal have det hele klar, han er på vej, det er Nadias Spillelærer der har ordnet det.

Hun havde knapt talt færdig, så var svogeren der. Skynd jer, skynd jer, og lad os komme afsted. Jamen jeg kan da ikke give mit barn fra mig, skreg jeg hysterisk. Selly og hans to børn var hurtigt klar, alle diskuterede vildt. Svogeren fortalte at der var frihedskæmpere der arbejdede på at sende jøderne til Sverige. Lad os komme afsted nu, ellers når vi ikke toget. Hvad er 100% sikkert, spurgte jeg, hvem kan garantere mig for det. Nu blandede far sig i det.

"Anna, sagde han, du skal være lykkelig for, at en af dine børn kan blive reddet, lad hende rejse med Selly, han skal nok passe godt på hende". Hun blev nærmest revet ud af hænderne på mig, jeg nåede lige at putte hendes lange sorte krøller, op i et tørklæde om hovedet, så var de væk. Jeg blev siddende med en mærkelig fornemmelse, i sådanne tider, prøver man at holde sammen på familien, man havde jo hørt så meget om børn der var forsvundet fra deres forældre. Vores lille, højt elskede og forkælede lille pige. Jeg havde det ikke godt med mig selv. Men far sagde det var det eneste rigtige.

Vi var ikke rigtigt kommet os af den begivenhed, før lægen kom stormende ind. Den er rav ruskende gal, der er en der har ringet til jer fra København, og telefondamen har fortalt mig, at telefonen er blevet aflyttet, så nu kan i ikke blive her længere, i må væk inden aften. Jeg har stadig gæster derhjemme, når de er kørt; vil jeg komme og hente jer i flere hold. Jeg er den eneste her der har benzin, og må køre, fordi jeg er Læge. Gør jer klar! og væk var han.

Vi var helt forvirrede over alt det der pludselig var sket,

Det havde været mørkt længe, da vi endelig hørte Lægens bil komme. Den blev stille pakket med så mange, som overhovedet kunne ind i den. Så kørte han, og vi måtte igen vente. Far og mor, børnene, David og jeg, kom med denne gang.

Vi kørte ca. 20 minutter, så kom vi til en bred port som vi kørte ind af, den blev lukket bag os, vi blev ført op ad en trappe, og ind i en meget stor opholdsstue, der mødte os et lyshay, som næsten blændede os. på Glænsø havde vi kun benyttet stearinlys, så vores øjne var blevet helt uvant til det skarpe lys. Da vi vænnede os til lyset, kunne vi begynde at betragte vores omgivelser.

Det var en stor dejlig stue, i midten af stuen stod en meget stor sofa, og der sad mange i den, iblandt dem sad en meget smuk kvinde, vi fandt hurtigt ud af, at det var lægefruen, hun bad os vente lidt, så ville hun finde ud af hvor hun skulle placere os.

Jeg ved ikke hvad hun så. Men jeg så en meget smuk kvinde, og jeg beundrede hende for hendes mod. Hun havde 6 børn der var børn allevegne, at hun dog turde gemme jøder. Jeg må ærligt indrømme, jeg tror aldrig jeg kunne være så modig.

De sidste var nu kommet, og vi fik at vide, at vi skulle fordeles hos de forskellige beboere i landsbyen.

Vi kom til at bo hos Ingeniøren, han havde talt med David og hørt at han var brandmand, så han mente han måske kunne få nogen tips af ham, da han havde ansvaret for det stedlige brandkorps.

De sagde vi alle kunne være trygge der, der var kun en, de ikke rigtigt stolede på, og han var medhjælper hos Ingeniøren, men han havde fået besked om, at han ville få "kolde fødder" hvis han robede, at der var jøder i landsbyen.

Næste morgen, da vi vågnede, så vi at det virkelig var en lille landsby, hvor var der fredeligt, og det trængte vi i høj grad til.

Vi spadserede frem og tilbage på vejene, jeg tænkte hele tiden på Nadia, om hun nu mon var i sikkerhed i Sverige. Ludvig og Ida boede hos Lægen, og Ludvig kørte med på sygebesøg.

Hvor de end kom hen, forlangte Lægen penge af sine patienter. Han takserede sine besøg til 5 eller 10 tusind kroner. Lægen fortalte sin plan. De ville købe en Båd, så vi alle kunne blive sejlet til Sverige

Om aftenen var der hemmeligt møde hos Ingeniøren. Og næste morgen rejste han til København. Nu kom der flere flygtninge til Lægen.

Til konfirmationsfesten hos lægen dagen før, havde der osse været en anden Læge fra Næstved blandt gæsterne, som fik at vide, at der var nogen jøder gemt her. Han fortalte, at der var en jødisk Sygeplejerske på Hospitalet. Han ville omgående sende hende til "vores Læge", så hun også kunne blive hjulpet.

Nu var Sygeplejersken kommet, sammen med sin bror og Mor, men vi så kun broderen. Alt ændede sig og idyl, da der pludselig kører en Taxa op foran porten, og en ca. 35 årig mand kommer ind. Han begynder stilfærdigt at tale med Sygeplejerskens bror. Han ønskede at tale med Lægen, for han havde hørt, at nogen jøder var gemt hos ham. Han havde en adresse han kunne sende jøderne til, så de kunne blive sejlet til Sverige. Det skulle være fra en anden Læge i Køge.

Pludselig siger den unge mand til ham. " jeg synes jeg kender dem, er de ikke den berømte forfatter K.L." Han svarede, at det var rigtigt, det var ham. Forfatteren havde sat sig i en stol, og sad og bladede i et blad, mens han ventede på Lægen.

Der var kommet flere mennesker ind i stuen, og efterhånden var vi mange, da Lægen kom hjem fra sygebesøg.

Hvem er De? spurgte Lægen mållos. Hvem har sendt Dem? Hvor ved De fra at vi har jøder her?

Forfatteren svarede pænt og høfligt med korte, men lidt undvigende svar, hansagde bare et telefonnummer til Lægen i Køge, og at der skulle tales i koder.

Nu begyndte flere samtaler med Køge. Hele stuen summede, i hver krog stod nogen og diskuterede hviskende. det var jo noget der berørte os alle. Lægen talte og talte, og spurgte og spurgte, han ville være helt sikker. Tilsidst var de endelige aftaler truffet, Lægen var stadig betænkelig, men gjorde os forståelig at vi skulle gøre os klar, til at rejse til Køge

Midt under samtalen kommer 2 Taxaer kørende, og ud springer 3 ganske unge mænd, og styrter lige ind i dagligstuen, i største hast. "Vi har hørt i har jøder gemt her, vi er her for at hente dem, for at sejle dem til Sverige. Hvad siger i? Lægen var rasende. Hvem er i? Hven har sendt jer?. I er måske kommet for at hente dem, og aflevere dem til Tyskerne? hvem har fortalt jer at de er her? i er måske stikkere? skreg Lægen" "jeg vil vide hvem der har sendt jer" Lægen greb fat i kraveopslaget på den unge mand der havde talt mest, og ruskede ham.

Forfatteren var lige så stille gået, mens Lægen talte med de unge mennesker. "Jeg vil vide hvem i er?" Det kan vi ikke fortælle Dem, vi er bare blevet sendt herop, for af hente dem og redde dem, svarede den unge mand. Lægen tog hårdere fat i ham igen "du lyver skreg han, jeg har ansvaret for disse menneskers liv, og hvis der sker dem noget, så myrder jeg dig."

Kan De ikke forstå, at vi er kommet for at redde disse mennesker, sagde den unge mand, og hvis De ikke vil sende dem med os, så har vi ikke tid at vente længere, så vil vi prøve at redde andre.

"Du lyver" skreg Lægen igen, se mig lige ind i øjnene, og sig det igen, nej, jeg kan se du ikke kan gøre det. Jeg har ikke sovet i 3 døgn, for at køre rundt og finde jøder, så de kan komme til Sverige. ^{svarede den unge mand} Men så sig mig dog hvem der har sendt jer? blev Lægen ved.

Jeg kunne ikke holde ud at høre på mere, David tog mig ud i haven, alt var så sindsoprivende, jeg kunne ikke holde ud at høre Lægen så fortvivlet, over ikke at vide om han kunne stole på dem.

Vi hørte bilerne køre igen, og der var blevet ro i huset, da vi kom ind, sad alle omkring bordet og drak kaffe, vi blev osse sat til bords og fik kaffe. Pludselig hører jeg Løgen sige, ligesom til sig selv, "Jeg kan ikke forstå, de sagde, den stuespillerindes navn, det synes jeg ikke jeg har hørt før, hvordan kan hun vide i er her" jeg nærmest skreg. Jamen det er jo hende der har hjulpet min bror Selly og børnene til Sverige. Jeg kunne have grædt af sorg, for de unge mennesker kunne måske have fortalt mig om Nadia var kommet i sikkerhed. Løgen havde tvunget ham, til at fortælle, hvem der havde sendt dem, mens vi var gået udenfor. Men nu var Løgen i det mindste ikke nervøs for at vi skulle blive angivet.

Så ringede telefonen igen fra Køge. Ruten var blevet angivet, vi kunne ikke komme til Køge.

Løgens kone kom hen til mig, kan de ikke gå op og trøste sygeplejersken, hun ligger inde på værelset og græder ustandselig.

Vi gik derop. Moderen stod og så opgivende ud, den unge pige græd og jamrede sig hele tiden, vi kunne intet gøre, hun havde ligget med hovedet dybt begravet i sengen, jeg fik hende ikke engang at se. Det var blevet mørkt. Ingeniøren var kommet fra København, og havde min søster Bertha med sig.

Løgen og Ingeniøren gik sammen ind i konsultationsværelset, for at kunne tale i fred. De blev enige om, at det var for risikabelt for os at blive der, der var for mange mennesker der vidste det nu.

De to mænd begyndte nu at telefonere, og tale i koder, telefonen ringede tilbage.

David havde fået tandpine, og måtte bede Løgen, om at trække tanden ud. Vi andre stod med vores få ejendele, rodlose, og ventede.

Løgen sagde til David, De er den der ser mest rolig og behersket ud af alle, vil De komme med ind, og tale med os. Vi har fået forbindelse, med en rute, der kan tage nogle af jer over, vi skal bare aftale det fornødne.

De besluttede sig til at sende 2 biler afsted. Tværs over Sjælland til Tårnbæk.

David, Bertha, børnene og jeg, skulle sidde i den ene af bilerne. Min bror Luvig, Ida, deres 10 årige datter Mikki og 4årige søn Harry, skulle så køre i den anden bil, sammen med et ungt tysk jodisk ægtepar, med et lille spædbarn på 3 måneder.

De 2 biler kom. Allesammen stod vi nu i den store port, og tog afsked med hinanden.

Far velsignede os, og bad en bøn for os, at vi skulle komme godt over sundet. Vi gik ud af porten, men blev lamslået stående, Den unge sygeplejerske, hendes Mor og bror, sad i den ene bil, den unge pige skreg vildt og ubehersket, " jeg vil ikke vente, jeg vil afsted nu med det samme, jeg vil ikke vente." Moderen og broderen sad ved siden af hende, og så meget skamfulde ud. Lægen gik ud til bilen, men hun blev ved med at skribe, at hun ikke ville vente, hun ville ikke gå ud af bilen, hun ville afsted nu.

Vi gik alle tilbage i porten igen, hvad nu?

Lægen kom tilbage, og så fortvivlet på os. Han havde kæmpet så hårdt for at redde os, og finde en flugtforbindelse til os, og nu var det hele blevet så forkert. Han var for fint et menneske, til at forlange, at de skulle forlade bilen.

Det endte med, at Ida, Ludvig og børnene måtte blive tilbage, mens det unge tyske ægtepar kom med.

For anden gang begav vi os ud af porten. Men pludselig for min far frem mod Lægen. " doktor frels mine børn, bed hende gå ud af bilen, vi kom da før dem, er det rigtigst sådan? Far for fra den ene side af porten, til den anden, og græd højt og fortvivlet, mor løb efter ham, Asrilikel, bespekajet dig, flere gange sagde hun det. "hun var pludselig begyndt at tale russisk, "berolig dig, berolig dig, min gud, hvorfor har du forladt mig, skal jeg da hele mit liv være uheldig, frels mine børn, når de nu har en mulighed for at blive reddet.

Far faldt sammen i et hjørne af porten, og mor prøvede at tørre hans tårer væk. Vi var slet ikke vant til at far kunne komme med sådan nogle følelsesladede udbrud. Doktoren blev især ulykkelig, han stod og så til, uden at kunne ^{gøre} noget.

Far som altid havde gået rundt, og været ^{så mild} og smilet til alle, og været så rolig og behersket, far som hele sit liv, havde sagt, det går nok, det bliver nok bedre i morgen, far som hele sit liv havde oplevet så megen modgang, men havde bøjet hovedet til det værste var overstået, for så igen at løfte hovedet, og smile til verden, men nu var det hans børn det gjaldt, og det var det eneste far ikke kunne ta'.

Jeg havde stået i et hjørne for mig selv, da far brød sammen, det fik bageret til at flyde over, jeg synes ikke jeg kunne tage mere, "åh gud og til denne verden har du født børn", jeg vidste ikke engang jeg havde sagt det højt, men lægens kone havde hørt det. Det var de sidste ord jeg sagde i denne port, og det var det første jeg blev mindet om, da vi næsten 2 år senere, besøgte dem, for at takke for hvad de havde gjort for os.

Det var en kvinde, der selv havde børn, og forstod mit udbrud.

Vi gik stille ud i bilen, og satte os. Ingeniørens kone, lagde en avispakke i skødet på mig. Den indeholdt 25.000 kr. Som vi skulle betale fiskerne med.

Chaufførerne havde stået stive som støttet, medens alt dette stod på, de havde ikke sagt et ord.

Vi kørte stille og støt, med slukkede lygter, tværs over sjælland, ikke een sagde et ord, på hele turen, vi anede ikke hvem vores chauffører var.

Vi kørte i den forreste vogn, og vi kunne mærke, at Chaufføren var godt kendt med vejen, for vi kørte den nærmeste vej, og uden om byen, til vi endelig kom til Tårnbæk.

David gik ud af vognen, nu kom det sværeste for ham, han skulle ind på kroen, hvor han skulle finde fiskerne.

Der var mange mennesker inde i kroen, så han bestilte en øl, og spurgte tjeneren efter Brøns og Jørgen. Tjeneren stod lidt og så på David, så gik han hen til to mænd, og talte med dem. De kiggede osse først lidt på David, så gik de hen til ham, og sagde han skulle følge med, vi andre skulle også gå ud af bilen og komme med.

Bilerne kørte hurtigt derfra.

Vi blev ført hen til et lille fiskerhus, og en kvinde åbnede døren, hun spurgte, om vi havde pengene med, jeg rakte hende papirspakken, hun lukkede døren igen, og vi blev stående ude i mørket. Kort efter blev døren åbnet igen, og hun sagde at pengene passede.

De to mænd kom ud og sagde, vi skulle følge med dem igen. men nu kunne jeg ikke mere, jeg faldt sammen, og kunne ikke røre mig et skridt mere. Det havde været en lang og frygtelig nervepirrende dag, og nu svigtede mine nerver, og benene rystede under mig.

David slæbte afsted med mig, jeg syntes vi gik uendeligt langt, Men endelig kom vi til et lille hus igen. Vi skulle op ad en smal

Trappe. David måtte næsten bære mig op. Vi blev vist ind i 2 små rum, der var fyldt med jødiske flygtninge, kunne jeg se, men ikke en jeg kendte, alle stod op, der var kun en stol, den blev jeg sat på.

Er De blevet syg? spurgte en stor kraftig ^{mand} mig, han talte med stærk accent, han åbnede en lægetaske, og gav mig nogle piller. Han var en tysk læge, Der foranden gang måtte flygte fra tyskerne, med sin kone og en ung søn på 20 år.

Nu kom der en ung politibetjent ind, i uniform, nu venter vi bare på, at de sidste tyske patruljebåde skal gå ind, så kan vi komme afsted. Han fortalte det, glad og muntert, som om det var en udflugt vi skulle ud på. Det, at der var en betjent med, var selvfølgelig for at vi skulle føle os mere trygge. før i tiden havde vi den største respekt for en politimand, men idag føltes det som om en mand havde lejet en uniform, til maskeradefest, i har jo alligevel ingen magt, tænkte jeg, det er jo tyskerne der bestemmer det hele.

Da vi havde ventet en times tid, kom der bud, at nu var alt roligt.

Det var meget mørkt udenfor, vi kunne ikke se en hånd for os, men vi blev fulgt og støttet hele vejen, til vi kom til en landgangsbro. Der stod to mænd, og hjalp os ned i båden. Der var en lille åbning, ned til en meget lille kahyt, der blev jeg båret ned, fordi jeg var syg. Der var meget sparsomt lys, men jeg kunne se, at der var flere dernede. Den unge tysk jødiske kvinde, med det lille spædbarn var der, og en meget snakkesalig ældre kvinde, den tyske læges kone, og en meget yndig, ung, ikke jødisk kvinde. Der lå en dreng på 10 år og sov bagved, det var den unge kvindes søn, hun fortalte at hendes mand var nødt til at flygte, de havde 4 børn, den yngste som var ganske lille, var blevet hos sin mormor, og at hendes søn, som sov, ikke ville flygte, derfor havde de måtte give ham, et kraftigt sovemiddel, for de ville have ham med. Manden en anden dreng, og en lille pige, var oppe på dækket.

Der var ikke en vind, der rørte sig, og vandet var som et spejl

Det gav et sæt i 'ds allé, da møbrensatte igang, med et voldsomt ryk, det kunne bestemt høres langs hele kysten, mente vi, men fiskeren sagde vi kunne være rolige, for der var ingen patruljebåde ude nu.

Nu var det blevet den 6 november.

Oppe på dækket stod David, med min søster Bertha, og børnene. det var en meget lille båd, og den var tætpakket.

Fiskerbåden arbejdede sig langsomt frem, vi kunne se hele den oplyste svenske kyst, der var flere skibe på vandet. Angsten sad os endnu i kroppen, vi var stadig ikke ude af farezonen.

Det lille barn, var meget urolig, jeg tog ham flere gange fra moderen, for hvergang jeg holdt ham, holdt han op med at græde.

Pillerne havde gjort sin virkning, jeg følte mig bedre nu.

Da vi havde sejlet en halv time, fortalte fiskeren os, at vi havde passeret tremilegrænsen.

Vi jublede, og nærmest omfavnede hinanden af glæde. Nu skulle alting blive godt, og nu kunne vi snart få rigtig kaffe, vi talte om den kaffe hele tiden, som om det var det eneste i livet derbetød noget. Vi talte og talte, men det var kun for at overdøve vores tanker og følelser, og for at glemme alt hvad vi havde lagt bag os, og vel osse fordi ingen vidste, hvad der ventede os.

Men nu var vi i svensk farvand, havde fiskeren sagt, og alle var jublende lykkelige, jeg måtte løfte lugen, for at se ud, og prøve at se hvor langt vi var kommet. Det boblede i mig af glæde, og indimellem løftede jeg den lille dreng op, og legede med ham. Jeg havde længe set en stor båd, i nærheden af os, det er en svensk Vedetbåd, fortalte fiskeren, den er ude for at samle flygtninge op.

Jeg gav barnet til moderen igen, nu må vi da snart være inde, sagde jeg, og løftede lugen igen. Hvad var det for en stor sort masse, der kom lige imod os? "den sejler jo ind i os, den sejler os ned" skreg jeg i ophidselse og angst.

Et øjeblik efter borede forstavnen sig ind i vores lille båd, og jeg begyndte at mærke vandet omkring mine ben. Inden vandet lukkede sig over mig, så jeg de 2 fiskere kravle op af et tov, der hang ned fra vedetbåden. Den ene råbte, ude af sig selv, "jeg gør det ikke mere, jeg gør det ikke mere.

Matroserne på den store båd, stod lamslåede og forfærdede og og stirrede på os.

Jeg mærkede, at jeg blev skubbet op af lugen, og følte smerter i mine ben, så kom jeg i tanke om, at man skulle løfte armene,

højt op, så kom man op til overfladen, jeg var ikke spor bange, for det store skib, lå jo der, og kunne hurtigt få os op.

Jeg blev ved med at holde armene op, det varede meget længe, og jeg slugte ustandselig meget saltvand, og jeg tænkte, hvorlænge kan man blive ved med at sluge vand.

Endelig kunne jeg mærke den befriende friske luft.

Jeg hørte nogen råbe, hvorfor sætter i ikke redningsbåde ud, så sank jeg igen ned under vandet, jeg syntes det varede en evighed, jeg slugte vand hele tiden, og følte det, som om jeg ville sprænges af alt det vand.

Pludselig var jeg oppe på overfladen igen, jeg havde et tov mellem hænderne. Nå så jeg at der var hængt reb ned, langs hele skibssiden, og mennesker der holdt i rebene.

Jeg hørte David råbe "red min kone, red mine børn" jeg forsøgte at råbe til David, at jeg var lige i nærheden, og at jeg kunne holde mig oppe, og at børnene kunne svømme, men at han skulle redde sig selv, for han kunne ikke svømme. Men mine tænder klaprede i munden på mig, og jeg fik ikke en lyd frem.

"Red min kone, red mine børn" blev David ved, tilsidst blev det til hæse tågeråb, af udmattelse, men han blev ved, og jeg kunne ikke komme i forbindelse med ham. jeg lå kun og holdt mig fast i tovet, og ventede. Lyset fra Fyret på Hveen var rettet mod os, så nu kunne jeg begynde at se mig omkring efter de andre.

Jacki lå et stykke borte fra skibet, men han var en god svømmer, Matroserne havde fjernet en lem på siden af skibet, og der stod to matroser, og hjalp en ad gangen op, efterhånden som nogen kunne nærme sig lugen. Nu så jeg Jacki tage et par kraftige svømmetag, et øjeblik efter blev han løftet ombord.

Bebe holdt i et tov ved lugen, nu så jeg osse hun blev hjulpet op. Det varede længe mellem hver, der blev løftet op, så jeg havde tid til at se mig omkring, medens jeg klamrede mig til rebet. Jeg så den tyske læge, ligge i en redningsbøje, lidt væk fra skibet. "Red min kone, red mine børn" blev David ved med at råbe. Gyda, hvor var Gyda? Jeg begyndte at skride, Gyda, hvor er du? "Jamen mor jeg er jo her" svarede Gyda tænderklaprende, Jeg var ikke klar over, at jeg havde den ene arm omkring Gydas hals. Nu var det blevet Gydas tur til at blive trukket op, hun arbejdsig, fra det ene tov til det andet, til hun kom hen til lugen.

"Hvor er min kone, hvor er mine børn? red min kone, red mine børn." David havde næsten ingen kræfter til at råbe mere.

Nu var det min tur, det faldt mig ikke svært at komme fra det ene tov, til det næste, så begyndte matroserne at løfte tovet op, men for hvergang de løftede, gled jeg et stykke længere ned, mine kræfter ebbede ud, jeg var snart nede ved vandet igen, jeg tænkte, at nu var der ingen redning for mig mere. men så var der pludselig en matros på hver side af mig, i vandet, de blev så trukket op, mens de havde godt fat i mine arme, og på den måde fik mig med op.

Jeg blev liggende på dækket, børnene begyndte at ruske og rive i mig, og fik rejst mig op.

David, hvor var han, Nu så jeg, matroserne løfte ham op, på samme måde som jeg var blevet det.

Han blev liggende som livløs, jeg troede han var død. Jeg begyndte at græde og råbe på ham, men da han fik sundet sig lidt, rejste han sig op, og begyndte at omfavne og kysse os. Han kunne slet ikke forstå, at vi var blevet reddet allesammen. Nu rystede jeg af kulde. Matroserne sagde, vi skulle gå ned i deres kahyt, så David nærmest skubbende os ned af trappen, og flåede tøjet af børnene og mig, og pakkede os ind i matrosernes senge og tæpper. Nu kendte jeg min mand igen.

"David, sagde jeg, hvorfor blev du ved med at råbe sådan, du ved jo, at vi kan klare os ivandet allesammen, du er den eneste der ikke kan svømme" og han svarede, jeg havde ikke et øjeblik troet at jeg kunne klare det, men jeg ville ha' at i skulle reddes.

Det var en stor kahyt til 8 mand. og førstnu kunne vi begynde at se os omkring, kahytten var fyldt med reddede, men det gik hurtigt op for mig, at alt ikke var som det skulle være.

Den unge tyske kvinde, som jeg havde siddet sammen med i den lille båd, stod og græd. Hun havde mistet sit lille barn i vandet. Hendes mand lå i en af køjerne. Ved siden af den unge kvinde stod en alvorlig ung mand. Pludselig gik han hen til hendes mand, og råbte vredt, " vil de så se at tage dem af deres kone, kan de ikke se, hun er ulykkelig over at have mistet barnet, og hun er fuldkommen forslået."

Lidt efter lidt, fik vi at vide hvormange der var druknet denne nat, vi var slet ikke klar over, at ulykken havde fået så stort et omfang.

Den alvorlige og bedrøvede unge mand, havde stået sammen med sine to børn, da ulykken skete, han kunne kun redde det ene barn, og moderen, som også havde siddet sammen med mig nedenunder, havde forgæves forsøgt at vække, den 10 årige søn, men sovemidlet, havde været for stærkt.

Jeg kunne ikke holde ud at se på dem.

Den tyske læge, og hans kone, var heller ikke blevet reddet, jeg havde jo set ham ligge i et redningsbælte, ikke langt fra skibet, det var helt ufatteligt at han ikke var reddet. Nu var den unge søn helt alene, i et nyt og fremmed land. Han græd stille, og fortvivlet.

David havde stået ved siden af sygeplejerskens bror, og snakket med ham. Han havde været glad, han var lige blevet færdig med at uddanne sig til revisor, og mente der måtte være en god fremtid for ham i sverige. David mente han må være blevet ramt af skibet, da vi blev påsejlet, for vi har senere hørt, at han var en dygtig svømmer. Han mistede livet, og moderen klarede sig heller ikke.

Vi lå stille, og talte om vores mirakuløse redning, at alle i vores familie var reddet. Bertha var kommet over på den anden side af Vedetbåden, og var hurtig blevet taget op.

Der var gået tre kvarter, fra det øjeblik vi blev påsejlet, og til dem der blev reddet, var taget op.

David og den ulykkelige far, der måtte give slip på sit ene barn, var de sidste, der kom op

Gyda fortalte mig bagefter, at da jeg for anden gang, kom under vandet, var en matros sprunget ud efter mig, han fik fat i mit hår og fik slæbt mig hen til et tov, hvor jeg så selv havde holdt fast, så jeg tror, jeg må have mistet bevidstheden på et tidspunkt,

Matroserne kom med varm the, til os. Skibet lå længe stille, og søgte efter overlevende, så sejlede de ind til Hveen, hvor der kom læger og sygeplejersker ombord. Vi blev vi blev alle undersøgt, men heldigvis var ingen kommet til skade.

Så sejlede skibet til Landskrona. Det var mørkt, hele byen sov, kun langs kajen, var der oplyst.

Det hele lignede en teaterkulisse, hvor skuespillerne snart ville gøre deres entre.

Der stod biler parat til os, da vi nøgne og barfodede, kom i land

Vi blev kørt til rådhuset, alle mænd blev sendt videre til en skole, og kvinderne blev indlogeret på øverste etage, på rådhuset, hvor der stod en hel del senge, som allerede var opredt, det var beredskabsrum. Klokken var 4 om morgenen, vi faldt omgående i søvn.

Klokken 8 kom igen læger og sygeplejesker, og nogen unge lotter.

Den unge sygeplejerske, der havde mistet sin mor og bror, lå og gråd hele tiden, da lægen kom ind og sagde god morgen, foer hun op og råbte vildt "Bernhardt", men faldt sammen igen, da hun opdagede, det ikke var hendes bror. Hun havde til det sidste troet, han var blevet reddet.

Den unge pige gråd over tabet af sin mor og bror, mens den ældre snakkesalige gråd over tabet af sit strikketøj.

Lægen gik til hver enkelt, og undersøgte os mere grundigt denne gang. Da lægen tog tæppet af mig, så jeg ned af mine ben, de var ophovnede og blå, helt fra foden og opefter, det så slemt ud, men lægen sagde det hurtigt ville fortage sig.

Vi fik lov, til at ligge og hvile os lidt, men så begyndte lotterne at komme ond med pakker.

Der var blevet sat en indsamling igang, i byens forretninger, for at forsyne os med tøj, vi fik hver det, der på det nærmeste passede os, af fodtøj, fik vi udleveret trasko. Så skulle vi begive os ned til kontorerne, i stueetagen.

Da vi gik ud af døren, stod David der, han havde stået der længe, for at vente på os. Han omfavnede os allesammen igen, og knugede og kyssede os. "Er det virkelig rigtigt? er vi alle blevet reddet? tank er det virkeligt? er det rigtigt?"

Hele opgangen og kontorerne, var fyldt af flygtninge, der var kommet over nogen dage før, eller som os, i løbet af natten. Alle havde de hørt om ulykken.

De første vi mødte i gangen, var et meget charmerende spansk ægtepar, som vi havde set en hel del til, gennem de sidste par år. De var flygtninge fra Spanien, og havde kastet deres kærlighed, på mine forældre, og os, vi var sammen flere gange om ugen, de havde været meget ophidsede, inden vi kunne flygte.

Der blev naturligvis stor gensynsglæde, alle spurgte og svarede, i munden på hinanden.

Men sorg og glæde, skiftede hurtigt.

Nu hørte vi om en anden tragisk skibssulykke, min kusines svigerforældre, deres søstre og brødre, næsten hele familien udslettet.

Vi skulle ind på kontoret, for at indskrives og forhøres, for os jøder var det ikke svært, det var sværere for de unge mennesker der måske bare var ude på eventyr. De sagde allesammen, at de var sabotører, og det var utroligt så mange der havde sprængt forum i luften.

Da vi blev indskrevet, spurgte den unge kontormand, om vi kendte det spanske ægtepar godt, det mente vi da kun, vi kunne svare på bekræftende på, "hvortil længe har de kendt dem?" spurgte han, cirka 2 år. vi blev bedt om at udtale os så lidt som muligt til dem, for de var mistænkt for at være spioner. Det rystede os selvfølgelig, men i krig kunne man jo aldrig vide sig sikker.

Vi fik udleveret spisebiletter, til et pensionat, og anvist sovepladser, det var blevet vanskeligt med sovepladser, fordi der pludselig var ankommet så mange flygtninge, til den lille by.

Vi fik anvist 4 sovepladser hos en Friherreinde, og 2 pladser i en børnehave. Vi blev enige om, at Bertha, og vores 3 børn skulle sove hos Friherreinden, David og jeg i børnehaven, vi kunne kun være der om natten, vi skulle gå før børnene kom, inden klokken 8 om morgenen.

Det første vi gjorde, var at gå til telegrafstationen, og ringe til de forskellige mulige kystbyer, for at spørge efter Nadia, Celly og børnene, eller nogen af vores andre søskende var der. men det var resultatløst.

Vi fik besked på at holde os i nærheden af rådhuset, for ingen vidste endnu, hvordan vi skulle forholde os.

Vi var ankommet til Sverige på den store helligdag, forsoningsfesten

Vi gik hele dagen formålsløst, rundt i gaderne, eller sad på en bæk i parken, selvom det var oktober måned, var vejret smukt, og ikke spor koldt.

Vi mødte mange mennesker vi kendte, men ingen havde hørt om nogen af vores familie.

Vi gik på gaderne og følte os som spedalske, vi var 6 personer, og vi gik alle med trasko, hver gang vi bevægede os, gav det genlyd i gaden, klap, klap, klap, klap, klap, klap, klap.

Der var et godt stykke at gå, til den madsal vi havde fået anvist, og vi turen 3 gange om dagen, frem og tilbage til rådhuset.

Byen kunne ikke have alle de flygtninge der kom hertil, så de blev sendt videre, til opsamlingslejre, højere op i landet, dagen efter deres ankomst.

Alle ville gerne til Stockholm, men det kunne selvfølgelig ikke lade sig gøre, Vi ville også gerne til Stockholm, jeg havde en ung fætter bosiddende der, og en dejlig hjertevarm veninde, som jeg vidste ville tage imod os med åbne arme.

På vores vandring gennem byen mødte vi vores spanske venner på gaden, han, yderst elegant, hun, i en kostbar persianerpels. Vi talte kun kort sammen, de ville til Stockholm, for han var forretningsmand, og kunne kun bo i en storby, sagde han. De kiggede lidt op og ned af os, på vores tøj, og træsko. Og så skyndte de sig at tage afsked. Vi var pludselig ikke passende selskab, for dem mere. Det sved lidt i hjertet, så let kunne man altså miste sine venner.

Men bagefter kom vi til at le, af den episode, vi havde ~~j~~ lige fået livet foræret påny, hvad betød så et par svigefulge venner. Samme dag kom vi til søforhør. Vi blev hele tiden spurgt, om lanterne havde været tændt, på fiskerbåden, hvilket vi svarede ja til, alle fra vores båd sagde, at der havde været lys tændt, men besætningen på det svenske skib, sagde at de ikke havde set noget lys.

Da aftenen kom, kørte børnene og Bertha afsted, og vi gik til vores børnehave. For første gang kunne David og jeg snakke sammen alene, så vi talte længe, om hvilket mirakel, der var overgået os,

Der var kommet en mand, ud på landet, og hentede Nadia, Selly og børnene.

Fra det øjeblik jeg slap min lille pige, havde jeg ikke haft et roligt øjeblik, hvordan kunne jeg dog gøre det? Vores lille forældre, og højt elskede barn. Jeg som kæmpede for mine børns velfærd, hvad var der sket, siden jeg lod hende rejse fra mig, sådan gør en mor jo ikke, hvad nu, hvis vi aldrig så vores lille pige mere.

Men nu vidste jeg, vi ville ^{finde} Nadia i god behold, Hvis jeg havde haft bare 5 minutter, at tænke på, om hun skulle rejse fra os, eller ej, så havde vi aldrig sagt ja til det, og så havde vi måske mistet hende under vores flugt.

Nu kunne jeg give frk. Ravn ret, for hun sagde altid, hvis man ønsker sig noget, og ikke får det, så er det fordi man ikke skal have det. Og jeg tænkte på min far, der var så fortvivlet fordi en anden familie havde taget Ida og Ludvigs plads i bilen, da han troede, gud havde forladt ham, han vidste endnu ikke hvad vi havde været igennem

og på hvilken mirakuløs måde, Ida, Ludvig, og deres 2 små børn var blevet reddet, for børnene var for små til at klare sig alene, og min bror og hans kone, kunne ikke svømme, så de havde osse haft svært ved at klare sig.

Hvilken grund havde den unge sygeplejerske haft, til at opføre sig som hun gjorde? hvorfor skulle hun være mere fortvivlet end os andre? Hvorfor skulle hun afsted før nogen andre? var det fordi hendes mor og bror ikke havde flere dage tilbage at leve i, i guds kalender.

Broderen havde stået og talt med David inden ulykken, han talte om fremtiden, han var lige blevet færdig med en uddannelse, som revisor, og mente der måtte være en god fremtid for ham i sverige, som han aldrig nåede. Skulle det være sådan, var det virkelig guds mening med ham.

Nu beder jeg bare til, at søsteren ikke vil bebrejde sig selv hele livet, at hun har været årsag til sin mors, og brors altfor tidlige død.

Næste morgen kalprede, vi hen til vores madsal, og mødtes med vore børn. Og så klaprede vi videre til rådhuset, og lo højt på vejen, af det spektakel vi lavede, vi lo af alt, vi var reddede, og vi var i sikkerhed.

Hvor vi end gik på gaden, og mødte svenskere, råbte de, velkommen til sverige, og vi råbte højt og lykkeligt tak.

Da vi kom til rådhuset, fik vi besked på, at vi skulle rejse nordpå, til en opsamlingslejr.

Da David hørte det blev han ked af det, han ville ikke i nogen lejr, Vi spurgte om vi måtte blive i Landskrona, hvis vi kunne få arbejde her, det var der ikke noget til hinder for.

David gik omgående op på kontoret, i den største konfektionsfabrik i byen, og bad om arbejde for sig selv, Gyda, og Jack, og Bertha, jeg skulle foreløbig vente til jeg havde fundet Nadia, og resten af min familie. De blev antaget, og skulle begynde allerede dagen efter.

Da vi kom tilbage til rådhuset, var der kommet nye flygtninge, og blandt dem var Davids stedmoder og hendes mand. Den nat razziaen havde været, sov de ude. næste dag kom folk fra Røde Kors og hentede alle de gamle fra stiftelsen, hvor Davids mor boede, og gemte dem på Bispebjerg Hospital, men da der hele tiden var eftersøgninger igang, og de heller ikke kunne blive på hospitalet,

var de ved højlys dag , blevet kørt til Kongens Nytorv, sat ombord i nogen både, og sejlet til Sverige, uden at de nåede, så meget, som at få hjertebanken.

Vi hørte også om mange tragedier, om mennesker der var taget af tyskerne, om mænd der var taget, eller om kvinder og børn der var blevet skilt fra mændene.

Vi hørte om Jacks vens, far, der var sprunget ud af vinduet fra 1 sal, og havde brækket begge ben, han troede ligesom David, det kun var mændene, tyskerne ville finde. Jacks ven, hans mor og 2 mindre søskende, blev taget af tyskerne, og ført til Theresienstadt, hans ældre bror og søster havde gemt sig, da faderen var kørt på hospitalet, købte de to søskende en båd, de ville selv ro over til Sverige, og tage faderen med

Da de havde roet et stykke tid, begyndte båden at tage vand ind, de blev ved med at øse, men var magtesløse overfor alt det vand der kom ind i båden, som så tilsidst sank. den ældste bror som var en god svømmer, kæmpede længe i vandet, for at holde faderen oppe, men kræfterne slog ikke til, han druknede sammen med faderen, søsteren svømmede mod land, og blev stærkt chokeret, og forkommen reddet.

En far og bror druknet, moderen og de andre søskende, sendt til Theresienstadt, til en ukendt skæbne.

Næste morgen gik David og børnene på arbejde, og hvis det var meningen vi skulle blive i Landskrona, måtte vi jo finde et sted at bo.

Lotterne i byen ,tog sig af alle de forskellige problemer der dukkede op, de fortalte mig, at der var bygget nogle nye huse, hvor lejlighederne stod tomme, jeg betænkte mig ikke, men tog den første jeg så. Der var 2 værelser, og da David kom hjem om aftenen, gik vi i byen og købte vi senge, bord og stole, og flyttede ind med det samme.

Lotterne hjalp med linned og tæpper, de var enestående, i deres hjælpsomhed.

Selvom vi havde købt det hele på afbetaling, havde vi alligevel opbrugt den smule penge vi havde, var jeg klar over, at det ville blive en kamp, at klare vores forpligtelser, på den lille løn børnene tjente, og den løn, David nu måtte indstille sig på at tjene.

Jeg gik hver dag på telegrafstationen, og ringede til alle kystbyerne. jeg begyndte med Ystad, Malmø, Helsingborg, Mølle, Høganäs,

Endelig fandt jeg Nadia, de var i Høganäs. Jeg fik forbindelse med Selly, der sammen med børnene, boede hos en købmand.

Men Selly var helt desperat, at tale med, han råbte, "Hvem er druknet? Anna du skal sige mig sandheden", det var mig umuligt at føre en samtale med ham i telefonen. Selly sagde jeg, jeg kommer med det samme, jeg smed røret, og løb til stationen.

På vejen mødte jeg en anden dansker, der arbejdede på samme fabrik som David, "sig til min mand, jeg er rejst til Høganäs, for at hente vores datter," råbte jeg til ham, alt mens jeg løb. Der blev stor jubel, da de hørte jeg var taget afsted efter Nadia.

Jeg fandt min lille pige, tavs, mut og utrolig snavset. Jeg talte og talte, for at forklare Selly, at vores far og mor og andre søskende var blevet tilbage, og at det kun var os der havde været med den båd, han vidste vi var 27, der var gemt på landet, og ved et tilfælde, var der også 27 mennesker med vores båd, det havde stået i aviserne, men selvfølgelig uden navne. Stakkels Selly, han så lo år ældre ud, siden jeg så ham sidst så ham, for bare 10 dage siden. Selly ville blive i Høganäs indtil videre, han havde fundet noget arbejde der, og børnene havde fået en god pleje hos kømandens familie.

Jeg tog min dejlige snavsede, mutte og fornærmede datter, der ikke kunne forstå, at hun ikke kunne være hos sine forældre og søskende, da vi skulle flygte.

Vi nåede hjem, før de andre kom fra arbejde, jeg puttede hende under bruseren, vaskede, og børstede hendes lange sorte krøller, der så ud, som om de ikke var blevet redt i 10 dage (hun havde sikkert heller ikke tilladt nogen at gøre det), og da familien kom hjem, kunne vi allesammen sidde ved bordet og spise, som om vi aldrig havde været fra hinanden.

Hvor meget dækkede 100% sikkerhed på den tid.

Selly, hans børn og Nadia, havde haft en forfærdelig tid, fra de forlod os, til de 8 dage efter nåede til Sverige.

Det var Doras onkel, der havde telefoneret til Dora, og sagt at Selly øjeblikkelig skulle forlade landet, han var på det tidspunkt Finansminister i Danmark.

Der havde været Ministermøde på Christiansborg, hvor samtalen havde drejet sig, om de danske jøder, og om at redde så mange som muligt gennem flugt.

Dora og hendes svoger havde fundet frem til en solid rute. De var blevet lovet 100% sikkerhed for, at komme godt over

Da svogeren havde hentet dem, kørte de først til københavn, hvor de overnattede hos nogen venner. Så blev de sendt med toget til Smidstrup, hvor der stod en af vore kendte Skuespillerinder, og tog imod dem. De blev indkvarteret hos en købmand, hvortil der også var ankommet andre flygtninge, de ventede på at alt skulle blive klart, så de kunne blive sejlet over.

Men så fik de at vide, at der var razzia i Gilleleje Kirke, som ikke var langt fra, hvor de var. Tyskerne fandt mange flygtninge gemt på Kirkeloftet. Det var en kvinde, en Nazist, der havde angivet dem.

Nu begyndte razziaer langs hele kysten. der blev taget mennesker, som allerede var på et skib, ved Gillejes kyst, hvor Idas forældre og bror, var med, de blev alle taget af tyskerne, og deporteret til Theresienstadt.

Alle der havde søgt tilflugt, langs kysten, i håb om at blive sejlet til Sverige, blev nu sendt længere ind i landet, andre gemte sig i plantagen.

Selly og børnene havde ligget i påsædet, i plantagen, men de blev samlet op, og blev sendt, på en åben transportvogn, videre ind i landet. Selly sagde forfærdet til Skuespilleren, som var fulgt med for at hjælpe dem, tyskerne kan jo se os når vi kører forbi dem. Når i ser tyske soldater, skal i lægge jer ned i bunden af vognen, hvis vi havde kørt i en lukket varevogn, var vi blevet standset, og vognen undersøgt, ved hvert vejkryds stod der tyskere på vagt, så måtte de lægge sig i bunden, med hovedet over sig.

I 8 dage kørte de rundt i landet, fra det ene hjem til det andet, alle steder blev de varmt modtaget, og alle prøvede at hjælpe.

Endelig den ottende dag, fik de besked om at de kunne komme afsted om natten. De blev kørt ned til stranden, hvor de hele tiden måtte krybe i skjul, i fordybninger, og bag træer, og kravle sig frem langs stranden.

Der var efterhånden kommet 127 flygtninge til. Nu så de en stor fiskerbåd, ligge et stykke ude i vandet, den var for stor til gå ind, fra den store båd, satte de en lille robåd i vandet, som så hentede lidt ad gangen, efterhånden blev de stuvet ned i lasten, hvor der stank ulideligt af fisk.

Det tog dem 3½ time at komme over øresund, men endelig kom de da til Sverige i god behold.

Da Selly havde været 2 dage i Sverige, fik han arbejde i byen.

Selly fik at vide, at der blev ventet flere flygtningskibe i løbet af natten. Han stod hele natten ved havnen og ventede, og håbede at nogle af familien ville være med, og så gik det som en

løbeild, at et flygtningeskib var blevet påsejlet, og 7 personer var druknet. Selly troede, at det var hele hans familie, der var med den båd, på grund af, at der havde været 27 ombord, samme antal som vres familie. Han havde gået helt forvildet omkring, indtil jeg fandt frem til dem, og kunne fortælle hvad der var sket. Da vi nogle år efter talte om flugten, sagde jeg til Selly, " du skulle bare vide hvordan du så ud da jeg mødte dig i Høganäs," så lo han og sagde, " du skulle bare vide hvordan du selv så ud med træsko på, og en lang trist, Celluldsfrakke, og hvid i ansigtet."

De næste jeg fandt, var far, mor Ludvig, Ida og børnene, samt min svigerinde Eja, og hendes børn.

Dagen efter vi var rejst, blev resten af familien sendt bort i biler, Lågen turde ikke have dem længere, i den lille landsby, der var for mange der vidste, at der boede jødiske flygtninge der, de blev kørt længere ind i landet, til en anden Låge, der så tog sig af dem, inden de igen blev sendt videre.

Inden afrejsen havde Lågen foræret far sit Kongemærke, for at trøste ham, han beklagede dybt, at Ida og Ludvig, ikke kom afsted med det første hold.

Der var ankommet flere flygtninge.

De var et nyt sted en nat, så blev de kørt til Humlebak, hvor de skulle opholde sig på teglværket, inden de skulle sejles over.

Der blev serveret mad for dem, de sad og spiste, da nogen kom løbende, og råbte, alle skulle flygte, for tyskerne var på vej, nu styrtede alle afsted, unge, gamle, og børn, de små havde lige fået et sovemiddel, for der var ingen der turde tage ansvaret for, hvis børnene blev urolige, eller begyndte at græde. De løb over marker og sumpe, da de kom til plantagen, måtte de lægge sig fladt ned, på den våde jord. Og hele tiden havde de måttet bære børnene, der jo var helt slappe af sovemidlet. Der lå de til tyskerne var kørt igen, så blev de hentet tilbage.

Nu kunne de ikke risikere at sejle den nat, så de blev fordelt hos teglværksarbejderne, hvor de bare ønskede at sove ovenpå strabadserne.

Næste dag blev de sendt videre til Gilleje, hvor de måtte ^{vente} til det blev mørkt, så blev de hjulpet ned i både, og sejlet til Helsingborg, og derfra sendt videre til en forlægning, i sydsverige, hvor de blev det næste halve år.

En dag fik jeg fra Trelleborg at vide, at mine brødre Kaj og Bernhard, samt Bernhards søn var kommet, og sendt videre til en forlægning i nærheden af Göteborg. Jeg blev meget forbavset over at høre, at Kaj også var med. lægerne havde lovet Eja, at de ville passe

ham, og han kunne blive på hospitalet, hvor han var indlagt,

Jeg ringede straks til hans kone Eja, og satte hende i forbindelse med Kaj. Jeg fik deres historie da de kom forbi Landskrona for at hilse på os, inden de kørte videre til den forlægning, hvor resten af familien opholdt sig, og der kom de så også til at bo.

Efter tyskerne havde begyndt deres forfølgelse, og der var gået et stykke tid, og det stadig viste sig umuligt for Bernhard at skaffe penge til flugt, besluttede han sig til at rejse til Gørlev, hvor hans kones familie boede, Bernhard havde været 2 dage i Gørlev, da razziaen, for alvor begyndte. Hans kone Anny, (som ventede sit andet barn) blev ude af sig selv, hun var alene i byen, hun rejste omgående til Gørlev, for at forhindre Bernhard i at komme til København igen.

Da vi havde fundet vores tilflugtssted på landet, bad vi Dora om, at finde Bernhard, og sige hans kulle rejse til os, da vi mente der var sikrere hos os.

De ankom samme dag, som vi var taget afsted til Tårnbæk, så vi fik ikke talt med dem.

Nu kom der besked om, at der kunne komme et par flygtninge over Køge.

Anny, Bernhard, og deres lille søn Rimmy, fik besked på at rejse, de blev kørt i bil, mod syd. I nærheden af Stege, blev de overladt på et hotel. De ventede i 2 dage, så blev der givet besked, nu skulle de videre. De kørte en halv time, til en strandbred, hvor der var en lang badebro, de skulle ud på, når skibet kom.

De så der var mange mennesker, nogle talte sammen, andre gik hvileløse omkring, andre sad og bare stirrede tomt ud i luften. De så at der var syge mennesker imellem dem, og ganske uventet traf de Kaj blandt dem.

Kaj fortalte, at lægerne ikke turde bekolde dem på hospitalet, selv ikke dem, der virkelig var syge, så de blev sendt afsted, og stod nu og ventede sammen med de andre.

Der gik medhjælpere rundt med lygter, de ventede kun på, at skibet skulle nærme sig, så skulle de signalere.

Nu nærmede skibet sig, og de begyndte at signalere, et øjeblik efter signalerede de tilbage fra skibet, mens det nærmede sig hurtigt. Da det var ganske nær, så de at det var et tysk skib.

Så udbrød der panik, mellem de ventende, de styrtede ind i bilerne, som havde kørt dem dertil, og langs vejene stod vagter, der dirigerede dem i skjul.

Tyskerne sprang i lang, og begyndte at skyde,

men de fleste var kommet afsted, andre var løbet ind i skoven. Kaj, Bernhard, Anny og Rimmy, blev sat ind i en bil.

Chaufføren fik anvist ruten af vagterne, men den bil de sad i, kørte lige frem, og ud af landevejen. "Jeg tør ikke mere" sagde deres Chauffør desperat, nu kører jeg til københavn igen, jeg kan ikke tage mere. Bernhard bad ham om at standse bilen. Vi tør ikke tage tilbage til københavn, vi er jo flygtet derfra. Men Chaufføren standsede ikke, han kørte bare rask til, og nu så Bernhard at 2 andre biler fulgte efter, så der var flere Chauffører der havde tabt modet.

Der var 400 flygtninge, der skulle havde været afsted fra den strand, nu var de spredt for alle vinde.

Chaufførerne af de 3 biler, kørte til Bispebjerg hospital, og afleverede de 20 flygtninge, fra den mislykkede tur. De blev ført ind i sygeplejerskenes værelse, og der sad de så resten af natten, sammenstuede i det ene rum.

Da det begyndte at lysne, fik de lidt morgenmad, så kom der en sygeplejerske, med togbilletter til. derefter hun forklarede dem, at de skulle gå enkeltvis ned ad vejen, mod S tog stationen, med 1 minuts mellemrum, der skulle de tage toget til Hovedbanegården. En sygeplejerske fulgte med Kaj, han var for syg til at gå alene.

Da de kom til Hovedbanegården, skulle de rejse med et troppetransporttog, der førte soldater tiltyskland. De var naturligvis en del Chokerede over at skulle rejse sammen med tyskere, men da de nu havde fået den ordre, fulgte de den, der var ingen der tiltalte dem, de fik lov at passe sig selv.

Da de kom til Falster, blev de hentet ved toget, og ført til en restaurant, hvor de fik et solidt måltid mad. Så skulle de vente til det blev mørkt. De blev så ført til et lille fiskerleje, hvor de blev bragt ombord, på en fiskerbåd.

Da de forlod Danmark, udbrød der en voldsom storm, den lille båd var 11 timer ude i den orkan. Der lagde sig en tysk båd op på siden af deres, og ville have den til at stoppe, så de kunne undersøge båden, men den stærke storm, reddede dem fra at få tyskerne ombord, for de kunne ikke gå tæt nok på, så de opgav og sejlede videre, den lille fiskerbåd kunne nu sejle, lige mod Sverige, og de kom ind til Trelleborg.

Min moder kom og besøgte os, hun var blevet tyndere. Anna, sagde hun, du må hjælpe mig med at finde Alfred, jeg er ved at blive sindsyg, af at spekulere på, hvor han kan være blevet af, jeg ved ikke om han er reddet, eller taget af tyskerne, jeg havde selv spurgt, alle mennesker vi kendte, nogen havde set ham i Malmø, og det havde jeg allerede ringet og fortalt, min far og mor. Der var nu gået en måned, og vi havde ikke hørt fra ham. Mor bad mig, rejse med hende til Malmø, på flygtningekontoret kunne vi nok få noget at vidd.

Jeg rejste med mor næste formiddag, Nadia var begyndt at gå i skole i Landskrona.

Der sad 2 unge piger på kontoret, som vi kendte hjemmefra, vi spurgte om Alfred var kommet gennem Malmø, for vi havde hørt, han var blevet set her, men de 2 unge damer, var meget nidkære i tjenesten, og sagde, at det måtte de ikke oplyse om, men vi sagde til dem, i kender os jo fra københavn, hvorfor må vi så ikke få det at vide, når det er en søn og bror, der er tale om, men nej, det måtte de ikke. Jeg har altid siden, bebrejdet mig selv, at jeg ikke slog i bordet, og bare bad om at tale, med en af de overordnede, det havde sparet far og mor, for mange kvaler. Men vi blev slået ud, af de meget unge damers, afvisende holdning.

Vi gik ud i byen igen, mor faldt helt sammen, hun kunne næsten ikke tale, vi så mange mennesker vi kendte, som havde bosat sig i Malmø, nu spurgte jeg alle, om de havde set Alfred, men ingen havde set ham.

Men endelig efter lang tid, mødte vi en mand, der sagde han havde set ham i Malmø, men det var længe siden, og med den besked måtte mor rejse tilbage til forlægningen, det eneste jeg kunne trøste mor med, var, at sige, at nu havde hun da hørt at han var blevet set i Malmø, og så hørte vi vel fra ham en dag. Men det var en fortvivlet mor der rejste.

6 uger efter havde Alfred selv fundet far og mor, han havde hele tiden troet vi alle var blevet på landet, hvor vi var gemt.

Det havde taget meget på mor, og et halvt år efter, blev hun meget syg.

Alfred boede i en forlægning 100 kilometer nord for Stockholm, han havde også haft en meget dramatisk tur over sundet. Alfred, hans forlovede Esther og hendes forældre, var kørt til svingerens sommerhus, ved Hundige strand, der ville de blive boende foreløbig. Da de gik til købmanden, for at købe madvarer, sagde købmandskonen, "i må ikke komme her mere, i kan risikere at blive taget af tyskerne; jeg skal nok komme med de varer til jer, som i kan have brug for"

Da der var gået 8 dage, sagde hun til dem, " det er for riskabelt at i bliver i huset længere, der er blevet lagt mærke til jer, i skal komme hjem og bo hos os."

Da de kom ind hos købmanden, så de en anden jødisk familie de kendte som også havde fået beskyttelse der, hun havde allerede skaffet hjælp til de andre, og dagen efter blev de sejlet til Sverige.

Et par dage efter, havde hun fundet en fisker som ville sælge sin båd. De gik til stranden, vandet var meget lavt langt ud.

Fiskeren trak sin lille båd ind til dem, i båden var der 2 hjælpebetjente, de skulle også til Sverige, samt en mand, der skulle hjælpe med at styre båden. Fiskeren ville ikke med, men forklarede manden hvordan han skulle sejle. Manden havde aldrig prøvet at sejle før.

Da de havde sejlet et stykke tid, gik roret i stykker, og Alfred måtte sidde med en åre, og bruge den, som ror. Manden blev forskrækket da han så et fyr, han troede det var et tysk skib, han satte motoren ud, så kunne de ikke få motoren igang igen. I 2 timer arbejdede de med motoren, inden de fik den igang. Men så var pumpen holdt op med at virke, og snart fyldtes båden med vand. Nu begyndte alle at øse vand, de kæmpede i mange timer. Esthers forældre sad i kahytten, i vand til knæene. Alfred kæmpede med sin åre. De skulle til Falsterbo, men de sejlede og sejlede, og så stadig ingen lys fra kysten.

Efter lang tid så de endelig, som en perlerække lysene på kysten, og der kom en båd mod dem, og hjalp dem i land. De kom til Sverige efter 10 timers kamp med vandet i båden, da de dagden efter gik ned til havnen, for at se til båden, men den var væk, simpelthen sunket

Alfred forsøgte at sætte sig i forbindelse, med vores fætter, (som var svensk, og bosat i Stockholm), men han var ikke til at træffe, han var i soldatertjeneste. Vi havde på forhånd aftalt, at vi skulle henvende os til ham, for på den måde at få forbindelse med hinanden. Da Alfred ikke fandt sine fætter, blev han meget ulykkelig, indtil han fandt på at skrive til menigheden i Stockholm, han fik svar med det samme, og fandt på den måde far og mor.

Der var faldet ro over Landskrona, i nogle få dage havde der været temmeligt uroligt, i den ellers så stille by, de fleste flygter var ankommet til byen, blev efter et par dages ophold, sendt videre, til forskellige hoteller, der ellers kun blev brugt om sommeren, de blev hurtig omdannet til forlægningssteder for flygtninge.

De få der var blevet i byen, var nogen der skyndsomst havde fundet arbejde, ligesom os, ellers nogle der havde egne midler at klare sig for.

Men tomt var der blevet, for venner og familie, jeg følte en mærtomhed i hjertet, og i sindet, hvad nu? mange gange om dagen måtte jeg stille mig selv det spørgsmål, hver dag gik jeg ned til havnen og kunne gennem en kikkert, se alle Københavns tårne. Vi kunne tydeligt se Grundtvigskirken, vi havde boet ikke så langt fra den, så nær kunne vi se det hele, og så fjernt, var det pludselig blevet for os.

Vi ville til Stockholm, alle ville til Stockholm men vi fik at vide, at hovedstaden ikke kunne tage flere flygtninge, men hvis man havde arbejde der, og ellers kunne finde en bolig, så kunne man få tilladelse, det fortalte den danske konsul os, da vi en dag fortalte ham, om at vi ønskede at rejse dertil, men det er meget svært, næsten umuligt at finde et sted at bo, han fortalte os, at han selv havde en søn der studerede i Stockholm, og han havde været nødt til at købe en 1 værelses lejlighed til 13,000 kroner, han kunne lige så godt have sagt en million, det havde haft samme virkning på os.

Vi gik mismodige hjem. Jack sagde, " far, lad mor rejse alene op til Stockholm, til hendes veninde, (som var svensk, men boede som barn i Danmark) det er nok muligt at konsulens søn, ikke kunne finde en lejlighed, men mor skal nok finde en til os. Det varmede godt i hjertet, at Jack stadig havde den stærke tiltro til, at mor skal nok klare alting.

En dag fik vi besøg af Ida og Ludvig, de var strålende lykkelige. Ludvig havde ganske enkelt, skrevet til Malmø Postvæsen, og fortalt at han havde været Postmester i København, og, om det var muligt for ham at få en stilling i Malmø. Han havde fået svar omgående, at han var hjertelig velkommen.

Nu skulle de bosætte sig i Malmø.

Efter det skrev David til Stockholms Brandvæsen. Vi ventede spændt på svaret, der kom et meget varmt og hjerteligt svar, at David var velkommen, og de ville endda sende rejsepenge. De kunne skaffe soveplads for David, men for resten af familien var set svært, på grund af boligsituationen.

Vi blev enige om, at David og jeg skulle rejse, begge to, og tage Nadia med, de andre børn skulle så komme, når jeg forhåbentlig havde fundet et sted at bo, indtil da, kunne jeg bo hos min veninde.

Inden vi rejste, blev vi en dag kaldt til rådhuset. Der var fundet forskellige ting fra båden, som var blevet hævet, de ville vide om noget af det tilhørte os.

Der var fundet forskellige beklædningsgenstande, en lædermappe med en pakke mad, og lægens medicintaske. Jeg græd da jeg så medicintasken, ved mindet om lægeægteparret, der druknede, og den ulykkelige ensomme søn.

Vi havde ikke mistet noget af værdi, men alt vores våde tøj, som vi havde taget af os, da vi blev reddet, lå sammen i en stor bunke.

Jeg blev lykkelig, over at se alt det våde ildelugtende, tøj, jeg tog det hele med, jeg ville prøve at redde det. Alt undertøj, fik jeg reddet, ved at koge og lufte det mange gange. Alt overtøj måtte kasseres, undtagen min frakke, den kunne jeg bruge, selvom den var stiv af saltvandet.

En pæn ældre Lotte, kom hjem til mig en dag, og sagde, "det er ikke passende, at sådan en pæn dame som dem, går uden hat", hun havde talt med en dame, derejede en hatteforretning, og den dame, ville gerne forære mig en hat.

Da jeg kom til forretningen, og fortalte mit ærinde, blev hun rød, og forlegen, og slog ud med hånden, som, for at fortælle mig, at jeg måtte vælge hvilken hat, jeg ville have. Jeg valgte lige så forlegen en lille beskeden hat, men hun tog den fra mig, og sagde, jeg skulle have en der var pænere, jeg valgte nu en der var lidt dyrere, men hun syntes stadig, at jeg skulle have en der var dyrere endnu, men nu forbød min beskedenhed mig, at vælge mere, jeg takkede hende for den jeg havde fået, og gik.

Hvor var alle svenskere dog søde, og rare ved os, hvor de dog prøvede at mildne, vores nye tilværelse for os, hun forærede mig hatten somom jeg var en dronning, og hun selv var vlevet beæret, med at få lov, til at forære mig en hat.

Jeg har i min erindring, ikke et eneste billede af svenskere, hvor jeg end har mødt dem, uden at de var venlige meget hjertelige, fuld af medfølelse, og uhyre hjælpsomme, vi blev virkelig budt velkommen, af et varmt, medfølende folk.

Vi kom til Stockholm, en meget trist, kold og regnfuld søndag morgen, klokken var 6, vi var trætte, og forkomne af rejsen. Vi fandt en café, hvor vi drak kaffe og ventede til klokken blev 9, vi syntes ikke vi kunne være bekendt at telefonere før. Dina (min veninde) var flyttet, og havde ikke telefon, men jeg huskede navnet, på

min moders bekendte, jeg vidste, at de også kendte Dina, så jeg håbede de kunne fortælle mig hendes nye adresse.

Da jeg ringede og sagde mit navn, kom der et magtigt udbrud, "er det endelig jer? hvor er i, hvor er din mor og far? er i alle redede? hvorfor har i ikke sat jer i forbindelse med os før? jeg vidste ikke hvem jeg talte med, men jeg hørte, hun var godt inde i vores familieforhold. Jeg bad hende om Dinas Adresse, hun spurgte hvor vi var, og bad os vente der, så ville hun hente Dina, og komme og hente os.

Der gik ikke lang tid, så stod Dina i døren, med store tårer i øjnene, hun omfavnede os begge, "Anna, hvis du vidste, hvor vi har været bekymret for jer" Dina taler det mest pragtfulde svensk. Nu så jeg damen jeg havde talt med i telefonen, og genkendte også hende.

Vi sad længe og talte, de ville vide det hele. men vi skulle finde et sted at bo," det er det eneste vi ikke kan hjælpe jer med" sagde de, begge familier boede i moderne lejligheder, men Dina havde kun en etværelses, og den var ikke stor, hendes ældste datter på 14 år, sov i entreen, den yngste datter på 7 år, sov i køkkenet, Dina og hendes mand, sov i stuen. Dina græd nu, og sagde, "Anna, hvis jeg bare havde haft 2 rum, så havde du fået det ene til dig og din familie" og jeg vidste det var rigtigt, lille rare, godhjertede Dina, hun ville have gjort alt for os, men skaffe os et sted at bo, kunne hun ikke. Den anden dame, var en af min mors gode venner, de havde kendt hinanden, i 30 år. hun var svensk, men havde osse boet i København. Hun fortalte, at hun havde en 2 værelses lejlighed, i det ene boede hun med sin mand, og en voksen søn. I det andet boede en gift datter, med mand, og 2 børn.

Jeg blev forfærdet, over at høre, hvor dårlige boligforholende var, den eneste mulighed, for natten, var hos damens bror, han havde en 4 værelses lejlighed, men han var syg, så han lejede alle sine værelser ud, det var det eneste han havde, at leve af, der fik vi så lov til at sove, det var et gennemgangsrums, hvor alle loggerende, skulle igennem til deres rum, der stod en bred sofa, den kunne vi alle 3 sove på. Vi tog med tak mod tilbudet, vi havde ingen anden udvej, og vi havde ikke penge nok til hotelværelse. Dina fortalte os, at der var oprettet et flygtningekontor. Der henvendte vi os dagen efter. de spurgte om vi havde arbejde, eller et sted at bo. David viste dem brevet, han havde fået fra brandvæsenet, de syntes også det var vældig godt, de spurgte om vi havde penge. Vi fik nogen penge, så vi kunne klare os den første uge.

Vi var overvældet, de henviste os til menighuset, hvor der var indrettet sovesale, en for kvinder, og en for mænd.

Nu begyndte begyndte den vilde jagt, efter en lejlighed, selvom alle sagde det var håbløst, ville jeg ikke give op. David begyndte som brandmand, og jeg søgte en bolig, børnene kom fra Landskrona, så fik vi besked fra flygtningekontoret, at der var bygget mange nye karéer, lidt udenfor byen, der fik vi en 2 værelses lejlighed, og flyttede ind med det samme. Det var et dejligt sted vi fik at bo, huset lå midt i en skov, der var anlagt nye veje, og sporvognen kørte inde fra byen, lige derud, få skridt derfra endte vejen, og en sti gik gennem skoven til Mähleren. Vi kunne aldrig blive træt, af at se på udsigten, midt i floden lå den mest yndige lille ø. Da vinteren kom, og vandet frøs til, spadserede vi over til øen, om sommeren kunne vi sidde i timevis, på en klippe, og se ud over Mähleren.

Vi flyttede ind, men ikke alene. Alle nyheder løb med lynets hast, og pludselig viste alverdens mennesker, at vi havde fået lejlighed i Stockholm, og at David var blevet brandmand der.

Så vi fik gæster, alle ville jo gerne til Stockholm, så alle mulige mennesker, kom og boede hos indtil de selv fandt arbejde, og et sted at være.

Det første halve år, sov vi ikke en nat alene, vi havde altid liggende gæster, en nat talte jeg 16 mennesker, der sov i vores 2 værelser. Takket være alle de madrasser vi havde fået lov at låne hos brandvæsenet, lå de rundt omkring på gulvene, og sov, pigerne måtte sove to sammen, David og var forlængst flygtet ud, og sov på en madras i køkkenet, vi forstod selvfølgelig godt at alle helst ville til storbyen, det var de jo vant til fra københavn, og det ville vi jo osse selv. Vi var altid omgivet af en masse mennesker, og var ikke faldet til ro endnu.

Bebbe havde fået en kontorplads, og Gyda havde fået plads, på en modelsystue, Jack kom i lære hos en bundtmager, og lille Nadia gik i skole.

Maja er det dig? Maja faldt, næsten grædende ind i stuen, jeg blev lamslået stående i døren, Maja var næsten ukendelig. Må jeg og min datter sove hos jer i nat, spurgte hun, jeg skal på nogle kontorer i morgen, og have nogle oplysninger. Næste dag skulle hun til Gøteborg, den Maja jeg så nu, var helt forandret, fra at være den smukke unge kvinde, jeg havde kendt for blot nogle få måneder siden.

Majas mand, og lille søn på 7 år var taget af tyskerne, og sendt til Theresienstadt, og så fortalte Maja mig deres historie.

Da razziaen begyndte, havde de været gemt nogen dage, hos nogle bekendte, de var kommet i forbindelse, med en fisker fra amager, der lovede at sejle dem over. de blev aldrig klar over, om det var fiskeren der havde angivet dem, eller om det var et tilfælde, at de pludselig, befandt sig omringet af tyskere. De løb for livet. Maja havde holdt sin datter i hånden, og manden havde deres lille søn hos sig. Maja undslap med pigen, men så ikke sin mand mere, hun vaklede hen til et hus, og bankede på, der var konfirmationsfest. De gemte hende til næste dag, senere fik hun så selv mulighed, for at komme til sverige. Hun havde hørt, at man kunne få lov, til at sende pakker til Theresienstadt, hun var kommet til Stockholm, for at finde ud af hvordan hun skulle forholde sig. Hendes forældre, samt en søster og svoger, var også blevet taget af tyskerne under razziaen, og sendt til Theresienstadt.

Da Maja og hendes datter var rejst fra os igen, spurgte Jacki, mor hvem var den dame? Majas ansigt var blevet helt ukendeligt, af sorg over familien. Maja var ikke den eneste vi kendte, der havde nogen at sørge over, næsten alle vi talte med, havde en at tænke på, og sørge over. Vi var frie mennesker, i et godt og smukt land, et land hvor befolkningen havde taget imod os, og beskyttet os, men ved hver mundfuld mad jeg spiste, gik mine tanker til alle de mange venner og bekendte, og alle ukendte af vores jødiske medmennesker, som var blevet fanget som dyr, og sat i koncentrationslejre, mange gange føltes det, som om min strube ville snøre sig helt sammen, af at tænke på det, og jeg måtte sætte maden fra mig. Når jeg gik på gaden, og så de smukt oplyste vinduer, ja ligemeget hvor jeg gik, og hvad jeg så, forfulgte det mig, jeg følte mig nærmest som en dårlig jøde, .hår gik jeg og var fri. Hvad var det for tanker der kredsede rundt i mit hoved? var jeg ved at blive vanvittig? er man da kun en god jøde, når man bliver pint og forfulgt? hvor står det skrevet, at jøder skal pines og forfølges? kan man ikke være jøde uden at skulle lide? alt det skreg det inden i mig.

Den forlægning, hvor min mor og far , Anny og Bernhard boede i, skulle lukke.

Eja, Kaj, Ida og Ludvig, fik en lejlighed sammen i Malmø . Bertha flyttede også til Malmø .

Mor og far havde hørt, at der skulle oprettes en forlægnings på Lidingsø, tæt ved Stockholm, der ville de gerne bo, så var de i nærheden af os, og alle mors veninder. (Mors søster havde boet i Stockholm i mange år, men levede desværre ikke mere, derfor havde mor mange bekendte der.)

De boede nu hos os, men de var blevet meget rastløse, de var jo vanttil, gennem hele livet at arbejde hårdt, og nu kneb det med at affinde sig med den nye tilværelse, far var på det tidspunkt 63 år, og mor var 58 år.

De kom på forlægningen på Lidingsø, men der er et ordsprog, der siger, at ligegyldigt hvor man lægger den syge, har han smerter. De trivedes ikke der. Davids mor og hendes mand, var kommet til den samme forlægnings. Så blev det ordnet, på flygtningekontoret, at de kunne få en 2 værelses lejlighed sammen med mine forældre. Så blev det bedre et stykke tid

Men mor var blevet mærket, kort tid efter fik hun en hjerneblødning, det gik ret hurtigt over, men mor tabte sig ganske forfærdeligt, hun var blevet en skygge af sig selv, det havde taget meget på hende, da de levede i uvished om Alfred skæbne.

Sommeren kom, og der var ved at falde lidt ro over familien, alle var nu indstallerede i lejligheder, og havde fået arbejde. Alligevar der en uvished, ingen vidste om vi nogensinde, kom tilbage til Danmark, eller om vi skulle blive i Sverige altid, nu måtte vi bare få tiden til at gå, på bedste måde, vi gik alle på arbejde, jeg havde fået ansættelse på en konfektionsfabrik. Vi havde selskabeligt samvær med andre danske flygtninge, og med svenske venner og bekendte, men alt var så uvirkeligt, det hele var en lang venten, jeg følte en tomhed, der næsten føltes, som en smerte, jeg begyndte at få hjemve, det gnavede mere og mere i mig, jrg lå mange gange om natten og græd, jeg var syg af længsel efter Danmark, tænk om det nogensinde igen blev os forundt, at cykle som frie mennesker langs strandvejen, i et befriet Danmark

Flugten var alligevel ikke gået sporløst over min lille familie, David fik et regulært nervesammenbrud, han havde været til ildebrand, og var blevet våd og forkølet, han lå i seng lang tid efter forkølelsen var gået over, nu var det nerverne det var helt galt med, han havde gået og været lykkelig og glad, over at vi allesammen var blevet reddet, og i den tid, vores hjem var fyldt med mennesker dag og nat, havde jeg ikke haft tid, til at lægge mærke til, at David langsomt var forandret, men nu kunne jeg se det.

Alt hvad han havde været igennem, hvad han havde set og hørt, det hele havde været for meget for ham, nu gav det bagslag, lægen gav ham noget beroligende medicin, så han sov meget, eller lå bare sløvt hen, og da han endelig fik det bedre, blev han hidsig og opfarende. han begyndte igen i brandvæsenet, men der gik ikke lang tid så blev han syg igen.

David kunne ikke mere holde ud, at have 2 døgn's vagt, hvor han bare skulle sidde, ubeskæftiget og vente på næste ildebrand, på den måde havde han for god tid, til at spekulere, han ønskede at holde op, og finde noget arbejde vi kunne være sammen om derhjemme, vi fandt noget hjemmearbejde med syning, og lavede en lille systue.

Det var nu ikke altid sørgeligt altsammen, vi havde havde osse lidt morskab ind imellem.

En dag fik David en forespørgsel, fra flygtningekontoret, om han kendte 2 brødre, der var brandmænd, fra København, de var sabotører, og flygtet fra tyskerne. David kendte dem, de boede på en forlægning, med kvinder og børn, og nu kom de til Stockholm. De kom til os en dag, de havde fået en lejlighed gennem flygtningekontoret, og familien skulle komme efter.

Gensynsglæden var stor, på begge sider, de fik kaffe, og de fortalte, om alt hvad der var sket i Danmark, siden vi var rejst. Brødrene skulle nå flere ting, men de lovede at komme igen, og spise middag med os.

Du må love mig at lave en ekstra god middag til dem, sagde David, og købe øl, jeg gik i byen, og flottede mig, og købte 2 øl til hver, dækkede fint bord, og ventede dem. David var i byen med sytøj, de kom lidt før David, jeg stod og gjorde maden færdig, da det bankede forsigtigt på køkkendøren, "undskyld frue, jeg forstyrrer", sagde den ene af brødrene, må jeg godt spørge om de har købt øl til maden, ja, det har jeg da rigtignok, jeg har købt 2 til hver, jamen det er da forfærdeligt, havde de ikke flere penge, sagde han, jeg var lidt desorienteret, hvor mange ville de da have jeg skulle købe? ja, jeg mener vi skal have mindst 20 stykker til, for vi skal have en rigtig hyggelig aften. Jeg troede han lavede sjov med mig men han mente det det rigtignok, han greb fat i Jacki, her unge mand, her er penge, skynd dig ned inden forretningerne lukker, og køb 20 øl.

Vi spiste og brandmændene drak øllene, vi kunne slet ikke mærke på dem, at de havde drukket så mange. Senere da jeg stod ude i køkkenet og vaskede op, kom David ud til mig, og stod og drejede sig lidt forlegen, "Anna, brødrene vil have, vi skal gå lidt

ud og more os", ja nu skal jeg skynde mig, og blive færdig, og gøre mig lidt istand, David stod og blev endnu mere forlegen, forstår du, de vil gerne have det bliver en mandfolketur, jamen gå du bare, sagde jeg, hvis det kun er for mandfolk.

de gik, vi vinkede længe til hinanden, fra vinduet, jeg var ikke vant til at David gik ud, for at more sig alene, jeg satte mig til at læse og høre radio, og gik til vinduet hele tiden for at se efter David, klokken blev 12, og den blev 1, nu blev jeg bange for, at der var tilstødt ham noget, jeg blev mere og mere nervøs, Sporvognene var holdt op med at køre, der var natsporvogne, men de kørte kun 1 gang i timen, den sidste klokken 3. Nu hørte jeg den sidste holde ved vores stoppested, sporvognen holdt længe, nu så jeg David vakle ud, som en syg mand, jeg løb ned til ham, "elskede, hvad er der sket, er du kommet til skade?" sagde jeg forfærdet. Se ikke på mig, stønnede David, han begyndte at vakle op ad trapperne, lad mig hjælpe dig, sagde jeg, "rør ikke ved mig" stønnede han, jamen jeg må da vide hvad der sket, jeg begyndte at græde, "var stille, du vækker børnene, de må ikke se mig"

David løb lige ind i badeværelset, og jeg hørte han kastede op, da han holdt op med det, hørte jeg han tog brusebad, han var meget længe i badet, da han kom ud, gik han lige i seng, og lå med lukkede øjne, pludselig smilede han, stadig med lukkede øjne, "sig så ikke, jeg ikke er et mandfolk, og sådan noget gør man endda helt frivilligt" han havde knapt talt færdig, før han faldt i søvn.

En dag i november 1944, fik vi uventet besøg, af en flygtet sabotør, der havde været brandmand i Jylland, en meget alvorlig, og målbevidst mand. Han indviede David i en meget interressant plan.

Bag grunden var, at man ikke regnede med at tyskerne ville kapitulere, og, man vidste ikke om en eventuel befrielseshær, kom fra øst eller vest

Det var her vi lidt ældre, blandt flygtningene, skulle påtage os nogle le opgaver, idet et brandkorps jo måtte betragtes som neutralt.

Han mente, at David var den rigtige mand, til at uddanne dem der var for gamle til at være i brigaden, og at David havde den naturlige autoritet, og venlighed der var nødvendig til opgaven

Der forelå allerede bevillinger, til materiel, og der var stillet lokaler til rådighed, til undervisningen.

Dette skulle foregå i Malmø, og Landskrona, således at de med kortest mulige varsel, kunne sejles til Danmark

David var naturligvis glad over den tillid, der blev vist ham, og han indvilligede

Kort tid efter fik David sendt en kuffert, med påmalingen "Næstkommanderende" samtidig fik han besked på at rejse til Malmø. Han fik til sin store glæde at vide, at der havde meldt sig mange frivillige, fra alle samfundslag, fiskere, handelsfolk, håndværkere, ja alle mulige, som nu ville i brandkorpset.

David, startede med at bede dem tage opstilling i brandstationens gård, hvor han bød dem velkommen med en kort tale,

"Mine herrer, sagde han, mit navn er Wallow, jeg er brandmand i københavns brandvæsen, og flygtning som i, vi er her for at løse en opgave sammen, i kraft af mine praktiske erfaringer, gennem 20 års tjeneste, er det blevet min opgave, at uddanne jer i brug af de redskaber der er nødvendige til slukningstjeneste, disse redskaber er stillet os til rådighed, af den svenske stat, og det er meningen, vi skal have dem med til Danmark, jeg beder dem behandle materiellet varsomt. Jeg stoler på at alle er indstillet, på at gøre deres bedste, så vi i fællesskab, kan klare de opgaver der må vise sig.

Alt gik langt over forventning, der var aldrig nogen der klagede over de mange strenge øvelser, og de viste alle en dyb respekt for David, og fulgte ham i alt.

Nu begyndte en tid, hvor vi spændt lyttede til radioen, døgnet rundt efter hver nyhed, der kunne betyde så meget for os.

Endelig kom den glade nyhed, den 4 maj om aftenen. Tyskerne havde kapituleret, og skulle forlade Danmark dagen efter, alle børnene var hjemme, så vi sammen kunne glæde os, over det, vi jublede og alle danske flygtninge, der boede i samme hus, som os, løb ind og ud hos hinanden, og græd; og lo af glæde.

Hvad nu? Nu skulle David over til Danmark med sin kolonne, ville tyskerne forlade Danmark, uden at lave flere ulykker? alle mulige tanker løb gennem mit hoved.

Næste morgen ringede jeg til David, de skulle rejse, med det samme fra Helsingborg.

Jeg sendte lykønskningstelegrammer til Danmark, til alle de mennesker, der havde hjulpet os da vi havde brug for det, og til alle jeg kunne komme i tanker om.

Nu fik flygtningene travlt, alle ville gerne hurtigst muligt hjem til Danmark, men flygtningekontoret ordnede det meget diplomatisk. Alle måtte rejse hjem i bogstavorden, og det måtte vi bøje os for.

Efter David var rejst til Danmark, følte jeg mig som et halvt menneske. Jeg gik planløst rundt, og prøvede at ordne det nødvendige, før vores hjemrejse. David ringede ofte til mig, fra København, jeg fik at vide, at tyskernes tilbagetrækning, ikke havde forvoldt de store skader, man havde regnet med det blev værre, men der hørtes stadig spredte skud i gaderne.

Brandkorpset var blevet indkvarteret i Mathausgades skole, men alle skulle snart hjemsendes.

Vi havde mistet hele vores hjem, og David skulle søge en lejlighed til os, det var svært, for der var ikke bygget nyt, under hele krigen, og bolignøden var stor.

At vi havde mistet hele vores hjem, og den gode lejlighed, vi havde, rørte mig ikke det mindste, det eneste der betød noget for mig, var at komme hjem, jeg kunne næsten ikke holde ventetiden ud.

David ringede en dag, kort tid før det var vores tur, til at komme hjem. Han havde fundet et sted til os at bo, en 2 værelses lejlighed, ved Enghavevej, nu glædede jeg mig til at komme hjem og tage fat. Det midlertidige brandkørs, var opløst, alle var hjemsendt, David var igen brandmand i Københavns brandvæsen.

Og endelig en dag, 6 uger efter befrielsen, var det vores tur, til at sætte os i sætoget der skulle føre os til Danmark.

Det skulle vise sig, at jeg kom til Danmark, på samme måde som jeg var kommet til Sverige. Mine nerver spillede mig et puds, mit hjerte føltes som en blyklump, og jeg mærkede en lammelse, der bredte sig, til mine arme og ben, jeg kunne ikke flytte en fod,

Alle havde talt muntert sammen, men der blev en næsten andægtig stilhed, lige før båden lagde til i havnen

Travlheden med at omgruppere pakkerne fra båden til toget, der skulle føre os det sidste stykke til Hovedbanegården, hindrede mange i at give luft for deres følelser.

Endelig København, hvor alt endte i kaos, og gensynsglæde. Jeg så David, løbe og se ind i alle vognene efter os, og endelig, lå jeg i hans arme igen, vi havde aldrig før været så længe fra hinanden, jeg skubbede ham lidt væk fra mig, og begyndte at le, "David hvordan er det du ser ud?" David som var den fødte perfektionist, han gik dårligt nok ned efter en avis, uden han først pudkede sine sko blanke, nu stod han her, med et skæg, der var mindst 3 dage gammelt, i arbejdstøj, og uden slips, "Jeg har haft for travlt, med at prøve om jeg kunne samle noget sammen, så i fik et ordentligt hjem, at komme hjem til, jeg har slet ikke haft tid til andet. Der havde heller ikke være meget tid, fra han fik lejligheden til vi kom hjem, til vores elskede, elskede Danmark